

Obsah

PŘEDMLUVA	13
ÚVOD	15
I. SOUČASNÉ SYSTÉMOVÉ PROBLÉMY PŘENOSU SIGNÁLŮ PROGRAMOVÉ TELEVIZE	17
1. Krize kompozitního kódování televizního signálu	17
2. Přínos implementace digitální obvodové technologie a složkového kódování	18
3. Implementace analogového složkového kódování ve studiové a přenosové televizní síti	19
4. Uplatnění systémů s vysokou rozlišovací schopností	19
5. Shrnutí	20
II. VŠEOBECNÉ PRINCIPY DIGITÁLNÍ TELEVIZE	22
1. Přínos digitální formy televizního signálu	22
2. Princip digitalizace obrazové informace	23
3. Digitální modulační metody v základním pásmu	24
4. Digitální modulační metody ve vysokofrekvenčním pásmu	27
5. Využívání statistických vlastností televizního signálu a psychovizuálních vlastností zraku	33
6. Shrnutí	39
III. ČASOPROSTOROVÁ DISKRETIZACE OBRAZOVÉ INFORMACE A JEJÍ VLASTNOSTI	41
1. Diskretizační struktury	41
2. Typy stacionárních diskretizačních struktur	42
3. Některé časoprostorové vlastnosti stacionárních diskretizačních struktur	44
4. Odvození reciproční diskretizační struktury ve spektrálním prostoru	47
5. Stanovení vektorů báze spektrálního prostoru	49
6. Jednotky složkových vektorů báze obrazového a spektrálního prostoru	50
7. Ortorombická diskretizační struktura televizního obrazu (ORR)	51
8. Vymezení průběhu prostorové filtrace základního pásma formou I. Brillouinovy zóny	52
9. Ortogonální diskretizační struktura televizního obrazu (ORT)	53
10. Diskretizační struktura televizního obrazu s pulsničkovým prokládáním vzorků (QT)	55
11. Analýza složitějších diskretizačních struktur	58
12. Prostorová spektra kombinovaných diskretizačních struktur	58
13. Diskretizační struktura televizního obrazu s řádkovým prokládáním vzorků (QL)	59
14. Využití pro dvojrozměrnou diskretizaci obrazu	62
15. Příklady řešení dvojrozměrných diskretizačních struktur	62
15.1 Plošná ortogonální diskretizační struktura	62
15.2 Plošná diagonální diskretizační struktura	63
16. Shrnutí	64

IV. PROBLÉMY DIGITÁLNÍHO TELEVIZNÍHO PŘENOSOVÉHO SYSTÉMU . . .	66
1. Spektrální vlastnosti digitálního signálu	67
1.1 Obecný způsob stanovení spektrálních vlastností digitálního signálu	68
1.2 Nepřímé stanovení spektrálních vlastností z korelační funkce digitálního signálu	69
1.3 Stacionarita digitálního signálu jako impulsního náhodného procesu	70
1.4 Korelační funkce impulsního náhodného procesu s náhodnou amplitudou a vzájemně nezávislými kódovými impulsy	71
1.5 Korelační funkce unipolárního PCM signálu s nezávislými symboly	73
1.6 Rozklad digitálního signálu na periodickou a náhodnou složku	74
1.7 Výkonové spektrum náhodné složky unipolárního PCM signálu s nezávislými symboly	75
1.8 Přímé určení výkonového spektra náhodné složky digitálního signálu s obecnou závislostí symbolů	75
1.9 Fyzikální interpretace výkonového spektra digitálního signálu	77
1.10 Podmínka existence periodické složky digitálního signálu	78
1.11 Výkonové spektrum periodické složky digitálního signálu	78
1.12 Výkonové spektrum periodické složky unipolárního PCM signálu s nezávislými symboly	80
1.13 Ilustrace spektrálních vlastností digitálního signálu	80
1.13.1 Unipolární reprezentace PCM signálu s nezávislými symboly	81
1.13.2 Polární reprezentace PCM signálu	83
1.13.3 Bipolární reprezentace PCM signálu	84
1.13.4 Duobinární reprezentace PCM signálu	86
1.14 Shrnutí	88
2. Protiporuchová odolnost přenosu	90
2.1 Poměr signálu k šumu a chybovost při vícestavové PCM	90
2.2 Přímé vyjádření vztahu mezi chybovostí a poměrem signálu k šumu	91
2.3 Mezisymbolová interference	93
2.4 Chybovost přenosu při mezisymbolové interferenci	93
2.5 Nyquistova podmínka vyloučení mezisymbolové interference	94
3. Diagram oka rozhodnutí a vlastnosti digitálního přenosu	96
3.1 Diagram oka rozhodnutí	97
3.2 Základní vlastnosti diagramu oka rozhodnutí	97
3.3 Projev mezisymbolové interference	99
3.4 Diagram oka rozhodnutí pro vícestavový digitální signál	101
3.5 Chybovost přenosu a diagram oka rozhodnutí	102
3.6 Šumové poměry a diagram oka rozhodnutí	102
4. Vyrovnávání digitálního přenosu v základním pásmu	104
4.1 Optimalizace šumových poměrů při ideálním přenosovém kanálu	105
4.2 Optimalizace rozhodovací detekce přízpusobovacím filtrem	106
4.3 Optimalizace přijímacího filtru při reálném přenosovém kanálu	107
4.4 Vyrovnávání mezisymbolové interference transverzálním filtrem	109
4.5 Uspořádání lineárních vyrovnávačů	110
4.6 Kvantovaná zpětná vazba	111
5. Časový neklid digitálního signálu	113
5.1 Zdroje časového neklidu	114
5.2 Obnova taktovacího signálu	115
5.3 Přenos časového neklidu přenosovým kanálem	117
5.4 Úplný přenos kanálem s demodulací	118
5.5 Přenos časového neklidu kanálem bez demodulace	122

5.6 Sčítání časového neklidu při regeneraci signálu	123
6. Shrnutí	124
V. PŘENOSOVÉ KÓDY DIGITÁLNÍ TELEVIZE	125
1. Všeobecné požadavky a problémy	125
2. Účinnost přenosového kódu	125
3. Zabezpečení přenosového kódu	126
4. Linkové kódy	128
5. Symbolové kódování	129
6. Bipolární kód (AMI)	131
7. Modifikované bipolární kódy	132
8. Pseudotrojkový kód HDB n	132
9. Kód B n ZS	133
10. Kód CMI	134
11. Linkové kódování po blocích	134
12. Kód 4B3T	135
13. Kód $mBnB$	137
14. Dekódování přenosových kódů	137
15. Shrnutí	140
VI. ZPŮSOBY, VLASTNOSTI A ŘEŠENÍ DIGITÁLNÍ FILTRACE TELEVIZNÍCH SIGNÁLŮ	141
1. Základní strukturální formy digitální filtrace	142
2. Vlastnosti jednorozměrné nerekurzivní filtrace FIR s lineární fází	146
3. Reprezentace kmitočtových vlastností televizního kanálu nerekurzivní filtrací FIR	148
4. Ilustrace výsledků jednoduché reprezentace	150
5. Způsoby aproximace útlumových požadavků	157
6. Upravená metoda Fourierovy aproximace	158
6.1 Podstata přímého analytického postupu	158
6.2 Diskrétní vyjádření impulsní odezvy	161
6.3 Souvislost minimálního útlumu filtrace v nepropustném pásmu a mezní hodnoty impulsní odezvy $h_M(P, Q)$	161
6.4 Stanovení numerické hodnoty h_{min}	162
6.5 Příklad využití pro reprezentaci kmitočtových vlastností televizního kanálu	162
7. Vliv činitele Q na úspornost filtrace	162
8. Digitální filtrace chrominančních složek	166
9. Konverze přenosové rychlosti chrominančních složek	170
10. Multiplexní digitální filtrace chrominančních složek	170
11. Přímá konverze přenosové rychlosti	173
12. Některé obecné vlastnosti digitální filtrace při konverzi přenosové rychlosti	173
13. Řešení digitální filtrace prostřednictvím integrovaných obvodů	176
14. Shrnutí	177
VII. KOMPOZITNÍ DIGITÁLNÍ KÓDOVÁNÍ TELEVIZNÍHO SIGNÁLU	180
1. Problémy kompozitního digitálního kódování	181
2. Vlastnosti diskretizace signálu PAL v soustavě se vzorkováním o kmitočtu $3f_{BN}$	181
2.1 Vztah signálových vzorků a parametrů analogového signálu PAL	181
2.2 Vliv časového posuvu diskretizační impulsové řady	183
2.3 Složení diskretizovaných vzorků barvosného signálu PAL v následujících řádcích	184

2.4	Souvislost hodnot diskretizovaných vzorků x, y, z s parametry úplného signálu Y, A, φ	184
2.5	Ovlivnění parametrů analogového úplného signálu PAL chybami vzorků $\Delta x, \Delta y, \Delta z$	185
2.6	Chyby barvosného signálu způsobené kvantizačním zkreslením	186
2.7	Vlivy amplitudových chyb jednotlivých vzorků	188
2.8	Grafická konstrukce parametrů analogového signálu z hodnot vzorků x, y, z	189
2.9	Chyby signálu PAL vznikající přídavnou chybovou posloupností	189
2.10	Chyby polohy vzorků x, y, z	191
2.11	Kvantitativní zhodnocení	193
3.	Vlastnosti diskretizace signálu PAL v soustavě se vzorkováním o kmitočtu $4f_{BN}$	196
3.1	Diskrétní reprezentace signálu PAL v systému $f_{vz} = 4f_{BN}$	198
3.2	Volba fázové relace vzorkovací a barvosné vlny	199
3.3	Diskretizace složek barvosného signálu	200
3.4	Souvislost diskretních vzorků a, b, c, d s parametry úplného signálu PAL	200
3.5	Ovlivnění parametrů analogového signálu PAL chybami vzorků $\Delta a, \Delta b, \Delta c, \Delta d$	203
3.6	Kvantizační zkreslení barvosného signálu PAL	204
3.7	Všeobecné vlastnosti skladby vzorků	205
3.8	Vlivy amplitudových chyb jednotlivých vzorků	206
3.9	Vyhodnocení vlivu amplitudových chyb vzorků	208
3.10	Přímá grafická konstrukce parametrů (A, φ) barvosného signálu z posloupnosti vzorků a_B, b_B, c_B, d_B	208
3.11	Grafické zhodnocení amplitudových chyb vzorků	210
3.12	Chyby polohy vzorků a, b, c, d	212
3.13	Kvantitativní zhodnocení	214
4.	Shrnutí	215

VIII. SLOŽKOVÉ DIGITÁLNÍ KÓDOVÁNÍ TELEVIZNÍHO SIGNÁLU 217

1.	Základní přednosti	217
2.	Vývoj principů složkového kódování	218
3.	Mezinárodní standardizace složkového digitálního kódování v CCIR	220
4.	Složkové digitální kódování televizního systému 4 : 2 : 2	220
5.	Podrobnější charakteristika parametrů složkového digitálního kódování 4 : 2 : 2	223
5.1	Vztah digitálního aktivního řádku a analogové synchronizace	223
5.2	Definice složkových signálů $E'_V, E'_R - E'_V, E'_B - E'_V$	224
5.3	Analogová filtrace složkových signálů	225
6.	Standardizace styku digitálních televizních zařízení při složkovém digitálním kódování 4 : 2 : 2	228
7.	Obecná hlediska na standardizaci forem styku	229
8.	Formy paralelního styku	230
9.	Paralelní styk bitovými signály stejné váhy	231
9.1	Základní uspořádání a požadavky	231
9.2	Řešení digitální synchronizace	232
9.3	Signály digitální synchronizace a zabezpečení jejich přenosu	235
9.4	Přenos přídavných signálů	236
9.5	Přídavné paralelní kanály pro přenos obrazových dat	237
9.6	Elektrické charakteristiky paralelního styku	237
9.7	K instrumentaci paralelního styku	240

10. Možnosti dokonalejšího využití standardizované formy paralelního styku	241
11. Sériový styk při složkovém digitálním kódování 4 : 2 : 2	242
11.1 Základní požadavky a principy	243
11.2 Přenosový kód 8B9B	244
11.3 Některé charakteristiky sériového styku	246
12. Uspořádání kodéru a dekodéru signálu sériového styku	246
13. Shrnutí	248
IX. TELEVIZNÍ PŘENOSOVÉ SYSTÉMY S VYŠŠÍ KVALITOU ZOBRAZENÍ	249
1. Zkvalitněné televizní systémy ETV	249
1.1 Systémy ETV využívající konverze televizního rozkladu	250
1.1.1 Vlastnosti prokládaného řádkování	251
1.1.2 Systémy s postupným řádkováním	254
1.1.3 Systémy se vstupní a výstupní vertikální filtrací	254
1.1.4 Systémy se vstupní a výstupní planární diagonální filtrací	254
1.1.5 Systémy s vyloučením velkoplošného blikání jasu	255
1.1.6 Uspořádání paměťových obvodů na přijímací straně	257
1.2 Systémy ETV se zkvalitněným dekodováním kompozitního signálu	258
1.2.1 Zkvalitněné dekodování v soustavě NTSC	259
1.2.2 Zkvalitněné dekodování v soustavě PAL	259
1.2.3 Principy digitální separace složkových signálů	261
1.2.4 Digitální hřebenová filtrace PAL	262
1.2.5 Kombinovaná digitální hřebenová filtrace PAL	263
1.2.6 Adaptivní digitální hřebenová filtrace	265
1.2.7 Kaskádní digitální hřebenová filtrace	266
1.2.8 Zkvalitněné dekodování v soustavě SECAM	267
1.3 Systémy typu MAC	269
1.3.1 Princip uspořádání a základní vlastnosti	269
1.3.2 Návaznost signálu MAC na složkové digitální kódování	272
1.3.3 Rodina systémů MAC/paket rozhlasové družicové služby	273
1.3.4 Soustava C-MAC/paket	274
1.3.5 Soustavy D-MAC/paket a D2-MAC/paket	282
1.3.6 Analogový složkový formát MAC v televizním studiovém komplexu	285
2. Systémy s rozšířenou rozlišovací schopností (EDTV)	286
3. Systémy s vysokou rozlišovací schopností (HDTV)	288
3.1 Základní vlastnosti a problémy	288
3.2 Přenos signálů HDTV	294
3.2.1 Systém MUSE	294
3.2.2 Systém HD-MAC	297
3.2.3 Systém HD-NTSC	300
4. Shrnutí	304
X. PROBLÉMY DIGITÁLNÍHO TELEVIZNÍHO STUDIOVÉHO KOMPLEXU	305
1. Celodigitální televizní programový produkční blok	305
2. Digitální televizní synchronizátor	309
3. Problémy geometrických transformací při trikovém zpracování televizního obrazu	309
4. Systém univerzálního zpracování signálu v digitálních televizních studiových komplexech	315
5. Mezinárodní standardizace digitálního magnetického záznamu obrazu v systému složkového digitálního kódování 4 : 2 : 2 (formát D-1)	318

5.1	Výchozí přístup	318
5.2	Všeobecné charakteristiky mezinárodního standardu složkového záznamu	320
5.3	Uspořádání záznamového formátu	320
5.4	Skladba dat v sektorech záznamové stopy	324
5.5	Zpracování a protiporuchové zabezpečení záznamových dat	326
5.6	Blokové uspořádání záznamu	328
5.7	Kontrolní a řídicí stopa	329
6.	Digitální záznamový formát D-2	330
7.	Shrnutí	332

XI. EFEKTIVNÍ DIGITÁLNÍ KÓDOVÁNÍ OBRAZOVÉ INFORMACE

V PŘENOSOVÉ TELEVIZNÍ SÍTI		333
1.	Mezinárodní standardizace efektivního digitálního kódování	334
2.	Kvalitativní aspekty úsporného kódování	337
3.	Technika úsporného digitálního kódování	338
3.1	Vstupní a výstupní zpracování signálu	338
3.2	Způsob kódování signálu	339
3.3	Redukce přenosové rychlosti	340
3.4	Periferní funkce	347
4.	Klasifikace řešení úsporných systémů digitální televizní přenosové sítě	348
5.	Standardizace systémů pro hierarchické přenosové stupně H ₂ , H ₃ a H ₄	348
6.	Shrnutí	348

XII. DIGITÁLNÍ MĚŘICÍ TECHNIKA

1.	Objektivní měření signálových parametrů	350
1.1	Měření v systémech s analogovým vstupem a výstupem	350
1.2	Měření v systémech s digitálním vstupem a výstupem	352
1.2.1	Měření chybovosti	352
1.2.2	Měření poruch přenosového kódu	353
1.2.3	Měření časového neklidu	354
1.2.4	Měření diagramu oka rozhodnutí	354
1.3	Měření složkových signálů	355
1.3.1	Laboratorní metody	355
1.3.2	Provozní metody	357
2.	Speciální digitální měřicí přístroje a diagnostika poruch televizních zařízení	358
2.1	Logický analyzátor	359
2.2	Příznakový analyzátor	361
2.3	Kombinovaný logický analyzátor	363
2.4	Logické sondy a svorky	363
2.5	Diagnostika poruch digitálních televizních zařízení	364
3.	Umělé zkušební obrazce	365
3.1	Kruhový zkušební obrazec ve tvaru Fresnelových zón	365
3.2	Časově proměnné zkušební obrazce	367
3.3	Hyperbolické zonální obrazce	368
3.4	Sférický zonální obrazec	369
3.5	Elektronická instrumentace zkušebních obrazců	369
3.6	Využití kruhového zonálního obrazce	370
3.6.1	Analýza přenosových vlastností kmitočtových filtrů	370
3.6.2	Charakteristika aperturových vlastností obrazových zdrojů a zobrazovacích soustav	372
3.6.3	Vlivy vzorkování	372

3.6.4	Vlastnosti analogového kódování a dekódování barevné televize . . .	375
3.6.5	Konverze televizních norem	376
3.7	Testování trojrozměrných přenosových charakteristik pomocí dvojrozměrného kruhového zonálního obrazce	376
4.	Subjektivní hodnocení kvality televizního obrazu	377
4.1	Všeobecné zásady	378
4.1.1	Volba pozorovatelů	379
4.1.2	Hodnoticí stupnice	379
4.1.3	Zkušební obrazy	379
4.1.4	Pozorovací podmínky	380
4.1.5	Způsob provedení zkoušek (procedury)	380
4.2	Procedury subjektivního hodnocení televizního obrazu	381
4.2.1	Procedura využívající jeden podnět a kvalitativní stupnici	381
4.2.2	Procedura podle EBU	382
4.2.3	Procedura využívající dvojí obrazový podnět a pár spojených kvalitativních stupnic	382
4.2.4	Procedura s přímým vymezením horního okraje kvalitativní stupnice	383
4.2.5	Procedura s nepřímým vymezením okrajů kvalitativní stupnice	383
4.2.6	Vyhodnocení výsledků	383
4.3	Kvalita obrazu při mezinárodním kódování	384
4.4	Hodnocení vnitřní kvality nových televizních systémů	387
4.5	Subjektivní hodnocení kvality alfanumerických a grafických obrazů	391
ZÁVĚR		392
SEZNAM LITERATURY		394
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK		409
RÉSUMÉ		412
REJSTRÍK		415